gult cyan magenta svart

VI‹MERKINGAR

Tjó› uttan rættindir

Høgni Hoydal
Landsst‡risma›ur

Vit kenna okkum sum tjó›, men vit skulu ikki vi›urkennast og hava nøkur rættindir.

Ta› er nú sta›fest vi› um frá Jóannesi Eidesgaard.

Gó›i Jóannes Eidesgaard.

Vit mugu tosa saman sum vaksnir menn. Ta_ er óvir›iligt at gera t‡dningarmiklar spurningar til persónlig álop og at gykla fólki naka› fyri, sum er beinlei›is skeivt.

Hetta máli› um vi›urkenning føroyinga sum tjó›, sn‡r seg ikki um okkum bá›ar. Vit eru bert tveir av uml. 45.000 føroyingum, sum skulu velja okkara stø›u frameftir. Men vit hava eina ábyrgd sum politikarar – at tala satt og at tala greitt. Og at gera vart vi› skeivleikar, sum máa burturav rættindunum hjá okkum øllum.

Ta› gle›ir meg, at tú so avgjørdur vísir á okkara samleika sum tjó›. Hetta er jú ta›, sum vit øll kenna og taka fram á okkara hátí›ardøgum. Men hvussu ber ta› so til, at vit ikki vilja verja tey rættindi, sum hesin samleiki gevur? Og hvussu ber ta› so til, at tú stu›lar, tá máa› ver›ur burturav okkara rættindum?

Hetta er sera álvarsligt, og tú førir so nógvar skeivleikar fram, at eg kenni meg noyddan at rætta teir.

1. Samleiki og rættindir er ikki ta› sama

At vit tosa føroyskt og syngja føroyskar sangir merkir ikki, at vit eru vi›urkend sum serstøk tjó› í altjó›arætti. Anna› sn‡r seg um okkara mentanarliga samleika. Hitt sn‡r seg um okkara fólkarættarligu stø›u í heiminum.

Ta› er harmiligt, at tú ikki kennir mun á hesum bá›um.

2. Eru ikki vi›urkend sum tjó›

Ta› er eisini beinlei›is ósatt, tá tú sigur, at Heimast‡rislógin vi›urkenir okkum sum tjó›. Hetta setndur í eini føroyskari umseting, men vit eru als ikki vi›urkend sum tjó› av donskum myndugleikum og tískil heldur ikki í altjó›a fólkarætti.

Ta› var› sta›fest, tá okkara mál ikki var› vi›urkent sum tjó›armál, men l‡st sum minnilutamál. Og ein føroyingur er sambært heimast‡rislógini ein dani, sum b‡r í Føroyum.

Vit kunnu tíverri ikki fara vi› Føroya fólks sangbók til altjó›a stovnar og halda okkum fáa rættindir.

3. Hava rættindi, um vit vilja

Tú sigur enntá, at Heimast‡rislógin for›ar okkum í at venda okkum til altjó›a stovnar. Tú samanber ta› vi› at koyra yvir reytt. Hetta er beinlei›is skeivt. Vit hava fullan rætt at gera hetta, um vit ynskja vi›urkenning sum tjó›. Ta_ var› júst ta›, sum Gudmundur Alfredsson sta›festi í sínum uppriti.

Um tú noktar fyri hesum, so hevur tú samstundis gó›tiki›, at vit eru ikki til sum tjó›. Og ta› var hetta, sum eg helt tú átti at endursko›a og umbera fyri føroyingum.

4. Landsst‡ri› hevur hildi› allar si›venjur

Ta› er heldur ikki beint at

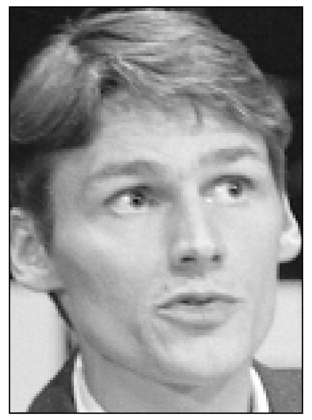

Landsst‡ri› arbei›ir fyri at lima Føroya inn í NATO ella Partnership for Peace uttanum løgtingi›. Vit royna bara at kanna, hvørjar verjupolitiskar møguleikar einar sjálvstø›ugar Føroyar hava.

Føroyingar hava ongantí› fingi› innlit í hetta. At danska stjórnin eisini ber føroyingum rangar uppl‡singar um hetta, ger ta› enn meira umrá›andi at vit royna at kanna ta› sjálvim, so Føroya fólk kann taka stø›u.

5. Heimast‡rislógin framum altjó›a rætt?

Tí sigur, at Heimast‡rislógin, sum er ein donsk fólkatingslóg, for›ar okkum í at úttinna okkara sjálvsavger›arrætt sum tjó›. Harvi› sigur tú, at Heimast‡rislógin er á hægri stigi enn altjó›a fólkarættur. Hetta er sera, sera álvarsligt. Tí so hava vit als ongi rættindi sum tjó›.

Grei› stø›a

Tú sigur, at tú stendur vi› hvørt or› tú hevur sagt í teimum málum, eg umrøddi. Eg fegnist um, at tú ert so grei›ur. Ta› er gott at vita, hvar tú stendur:

- Tú er samdur vi› og sigur ta› vera rætt, at danska stjórnin gevur ST villlei›andi uppl‡singar og sigur, at føroyska tjó›in ongi rættindi hevur í altjó›a høpi.
- Tú er samdur vi› og sigur ta› vera rætt, tá danska stjórnin gevur føroyingum villei›andi uppl‡singar um okkara møguleikar fyri sjálvstø›ugum verjupolitikki.
- Tú er samdur vi› og heldur ta› vera í lagi, at danska stjórnin noktar at senda eitt bræv frá løgmanni ví›ari til a›alskrivaran í NATO.
- Er samdur vi› og stu›lar donsku stjórnini tá hon setir bæ_i Føroya Landsst‡ri og Uttanlandsnevnd løgtingsins til viks, og í altjó›a høpi noktar at l‡sa føroyskt sum tjó›armál føroyinga.

Hetta sí›sta er serliga áhugavert tá havt ver›ur í huga, at eisini tú stu›la›i hesum kravi í Uttanlandsnevnd Løgtingsins.

Eg trú›i, at talan var um eitt mistak og at hetta kundi ikki vera títt tjó›skparliga grundarlag. Tí helt eg ta› sømdi seg vi› eini umbering.

Men nú er so greitt, at tú veruliga meinar ta_. At vit bara skulu spæla eina tjó› her heima í veitslum óg á hátí›ardøgum, men at vit onga vi›urkenning og ongi rættindi skulu hava.

Ta› er harmiligt, men so er ta› greitt.

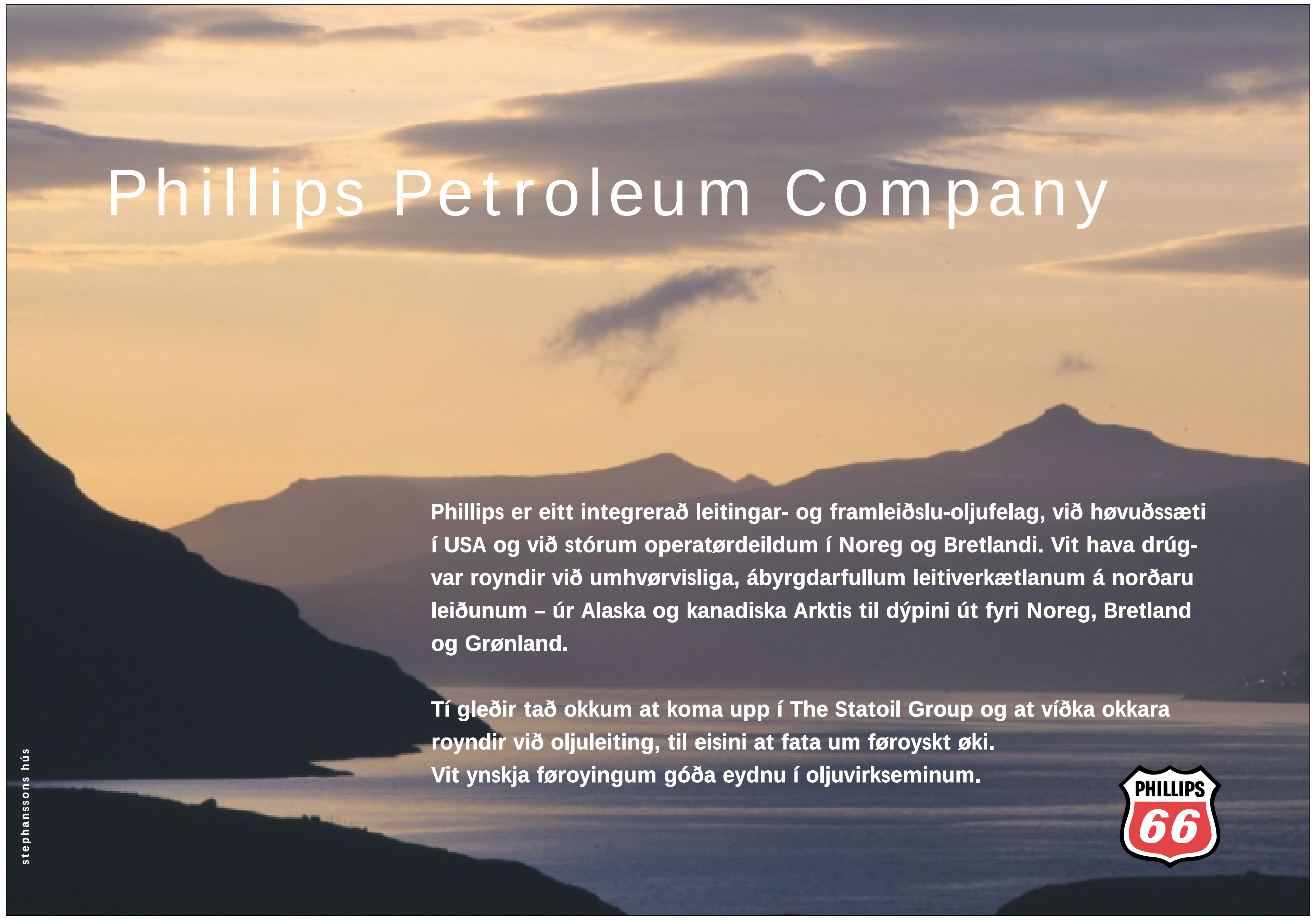

VI‹MERKINGAR

Undirsjóvartunnil - og hvat so?

Leif Waag Høgnesen,
valevni javna›arfloksins, skrivar:

Fleiri og fleiri eru seinru árini vor›in sannførd um ta› rætta í at gera ein undirsjóvartunnil - og um ikki fullveldi leggur fót fyri verkætlanini er ikki óhugsandi at koyrandi ver›ur ígjøgnum um eini 5 til 8 ár.

Hetta merkir bæ›i økt kapping og størri avbjó›ingar fyri Klaksvíkina og nor›oyggjar yvirhøvur, men so sanniliga eisini n‡ggjar og spennandi møguleikar.

Handilslívi› kann fáa eitt munandi kick rætta vegin, mentunarlívi› og frítí›arvirksemi› kann gerast munanhdi fjølbroyttari, tí vi› einum spennandi mi›b‡i og røttu tilbo›unum er Klaksvíkin før fyri at taka kappingina upp - og her er ta› rætta b‡rá›ssamgongan kemur inn í myndina!

Og hvat vi› sjúkrahúsinum? Er grundarlag so fyri at avtaka hetta og flyta su›ur á Landssjúkrahúsi›? - Nei, tí lat okkum venda spannini á høvdi› - vi› styttri farlei› kann Klaksvíkar sjúkrahús júst gerast sjúkrahúsi› hjá stórum parti av Eysturoynni samstundis sum Landssjúkrahúsi› í størri mun kann virka sum landssjúkrahús.

Men alt hetta er ov langt at vi›gera í einari stuttari grein her - so sagt vi› altjó›a málbur›i - to be continued!

Vel javna›arflokkin!

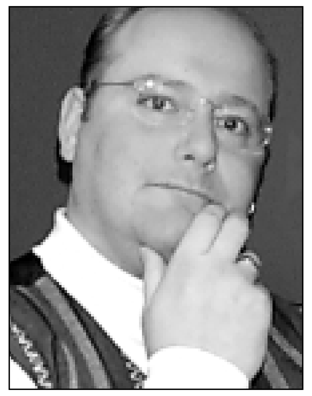

Kvinnur og kommunalpolitikkur

Súsanna Dam
valevni Sambandsfloksins til Tórshavnar B‡rá›

Nú vit fara at velja n‡ggj b‡- og bygdarrá›, havi eg hugsa› eitt sindur um, hví so fáar kvinnur ver›a valdar. Hongur hetta saman vi› tí vanliga lágu valluttøkuni til kommunuval? Eru ta› kvinnurnar, sum ikki fara á val? Eg veit ta› ikki, kundi veri› áhugavert at fingi› uppspurt. Hví fara so fá á kommunuval? Ta› sn‡r seg hóast alt um st‡ringina av nærumhvørvi hins einstaka. Her ver›ur trivna›urin hjá húskjunum avgjørdur, so ein skuldi vænta›, at kvinnur hava minst líka stóran áhuga í at fáa framt sínar ætlanir, sum menn hava. Eg veit væl at umberingarnar eru nógvar, og kunnu eisini tykjast gó›ar. Men eru tær haldgó›ar. Ilt er at fáa eyga› á naka›, sum er meira t‡›andi enn at hava ávirkan á trivna›in og menningina av umstø›unum hjá hvørjum einstøkum. Hetta eiga kvinnur hava líka stóran áhuga fyri, sum menn, hví tær ikki eisini royna at fáa líka stóra ávirkan, sum teir, er at undrast á. Ta› kann ikki vera so gali›, at kvinnur í tí Harrans ári 2000 sita heima, tí tær ikki tora út. Kvinnur eru ikki og ver›a vónandi ongantí› eins og menn, og júst av hesi orsøk tørvar okkum eins stóra umbo›an av kvinnum og monnum, har avger›irnar um liviumstø›ur okkara ver›a tiknar, annars fáa vit ongantí› rætta› teir skeivleikar, sum standast av, at kvinnur og menn vir›ismeta á hvør sín hátt. Vit telja helvtina av samfelagnum. Skulu vit stø›ugt lata um okkum ganga, at vit og okkara ætlanir ikki eisini telja eina helvt, tá peningurin ver›ur b‡ttur og avger›irnar ver›a tiknar. Kvinnur! lati› vali› ár 2000 vera høvi›, har vit vísa, at vit eisini vilja hava okkara fingramerki á samfelagsmenningina.

Lærarin & Skúlin

Johan Mortensen
Valevni fyri Tjó›veldisflokkin

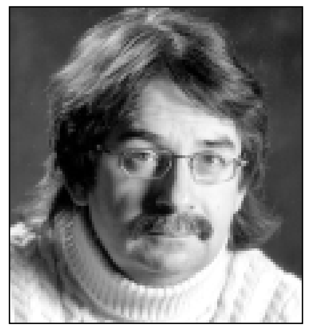

Abbi mín var lærari. Pápasystur mín var eisini lærari. At vera lærari er eitt sera álvarsamt og krevjandi starv. Hjá mongum var hetta fyrr eitt veruligt kall , eitt starv vi› meining og innihaldi. Tí›anverri er ta› ídag hjá mongum lærarum reducera› til eitt meira ella minni undirbetalt stressjobb.

Øll minnast vit okkara fyrstu lærarar og ta› stóru ávirkan teir høvdu á okkum, eina ávirkan fyri lívi›.

Fyri at ein lærari skal virka til fulnar krevst at hann hevur rímuligar umstø›ur at virka undir, bæ›i fíggjarliga og umhvørvisliga.

Børn okkara skulu hava nøgdar lærarar.

Skúlaverki› í Havn krevur stórar ábøtur. Nógvir skúlar eru ni›urslitnir. Eisini er tørvur á fleiri skúlum, ikki minst forskúlum og frítí›arskúlum.

Eisini hetta ver›ur ein stór uppgáva hjá komandi B‡rá›i at fara undir. Hon er líka t‡dningarmikil sum barna-ansingin og okkara eldri Havnarborgarar.

Tjó›veldisflokkurin fer at loysa hesi mál á ein sømuligan og kostna›arforsvarligan hátt.

Stuðul frá FITUR

FITUR er grunnur, sum veitir stuðul innan samstarvi millum Føroyar og Ísland, ferðavinnuni at frama.

Stuðul verður veittur innan hesi øki:

Ferðavinnuútbúgving

Samskipan av ferðum - "kombinationsturisme"

Fólksligt millumlandasamstarv, sum gevur vitan innan mentan, livihátt, vinnur v.m.

Samstarv millum flutningsfeløg

Marknaðarføring innan ferðavinnu

Til dømis verður stuðul veittur til:

- Ítróttafeløg
- Skúlar og útbúgvingarstøð (kunningarferðir)
- Vinnufeløg
- Mentunarfeløg
- Kommunal samstarvsfeløg
- Vinarbýir
- Hátíðarhald

Umsóknir skulu stílast á donskum ella enskum og sendast til:

FITUR
c/o Ferðaráð Føroya
Postsmoga 118
FO-110 Tórshavn

ella

FITUR
c/o Ferðamálsráð Íslands
Lækjsrgata 3
IS-101 Reykjavík, Ísland

Seinasta freist at søkja er 15. november 2000.

Í nevndini sita Petur Olivar í Hoyvík, nevndarformaður í Ferðaráð Føroya, Marita Danielsen, Flogfelag Føroya, Magni Arge, Atlantic Airways, Arnbjørg Sveinsdóttir, Steinn Lárusson, Icelandair og Gunnar Sigurdsson.

ÍSLAND • FØROYAR